

Sygn. akt V U 122/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2023 r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant: st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2023 r. w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o wysokość świadczenia i ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołania J. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia (...)sygn.: (...)

i z dnia (...) sygn.. (...)

zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy J. K. prawo do ustalenia kapitału początkowego i wysokości emerytury z uwzględnieniem jako okresu składkowego następujących dni:

- 1 sierpnia 1981 r. ,

- 1 listopada 1981r.,

- od 1 grudnia 1981r. do 5 grudnia 1981r.,

- 1 listopada 1982r.,

- 1 grudnia 1982r.,

- 1 lipca 1983r.,

- 1 września 1983r.,

- od 1 lutego 1988r. do 2 lutego 1988r.,

- 23 maja 1992r.,

- 26 września 1992r.,

Sygn. akt V U 122/23

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia (...) w sprawie (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ponownie ustalił kapitał początkowy J. K. na kwotę 114.768,17 zł, a kapitał początkowy wraz z rekompensatą na kwotę 147.615,81 zł.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1.331,87 zł ustaloną w decyzji z dnia 20 grudnia 2006r. Okresy składkowe wyniosły 20 lat, 8 miesięcy i 19 dni a nieskładkowe 4 miesiące i 8 dni. Z kolei współczynnik proporcjonalny do osiągniętego na dzień 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego łącznie 21 lat i 21 dni ustalono na poziomie 64,23%. ZUS przyjął średnie dalsze trwanie życia wynoszące 209 miesięcy.

Zakład wskazał, że do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględnił okresów od 1 sierpnia 1981r. do 1 sierpnia 1981r., od 1 listopada 1981r. do 1 listopada 1981r., od 1 grudnia 1981r. do 5 grudnia 1981r., od 1 listopada 1982r. do 1 listopada 1982r., od 1 grudnia 1982r. do 1 grudnia 1982r., od 1 lipca 1983r. do 1 lipca 1983r., od 1 września 1983r. do 1 września 1983r., od 1 lutego 1988r. do 2 lutego 1988r., od 23 maja 1992r. do 23 maja 1992r., od 26 września 1992r. do 26 września 1992r.

Decyzją z dnia (...) w sprawie (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. przyznał J. K. emeryturę od (...). tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek. Do ustalenia wysokości emerytury Zakład przyjął kwotę składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji w wysokości 421.936,34 zł, kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 863.875,59 zł, kwotę środków zaewidencjonowanych na subkoncie z uwzględnieniem ich waloryzacji w kwocie 187.063,49 zł, średnie dalsze trwanie życia wynoszące 194,90 miesięcy. Wysokość emerytury obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26c ustawy emerytalnej wyniosła 7557,08 zł.

Ubezpieczony w odwołaniu złożonym od obu decyzji podnosił, że ZUS ustalając jego kapitał początkowy przyjął, że przebywał on na urloпах bezpłatnych, gdy tymczasem w świadectwie pracy z dnia 28 lutego 1993r. wystawionym przez pracodawcę brak jest jakichkolwiek adnotacji o korzystaniu przez niego z takich urloпов. Wskazywał, że błędne wyliczenie kapitału początkowego skutkuje nieprawidłowym wyliczeniem emerytury w decyzji o jej przyznaniu z (...) Podnosił również, że ZUS popełnił błąd matematyczny przy wyliczaniu kwoty należnej mu rekompensaty. Ostatecznie w piśmie procesowym z dnia 20 marca 2023r. zgodził się ze sposobem wyliczeniem współczynnika przyjętego do obliczenia należnej mu rekompensaty i kwestionował tylko przyjęcie przez ZUS, że przebywał na urloпах bezpłatnych we wskazanych w decyzji okresach.

W odpowiedzi na odwołania ZUS wniósł o ich oddalenie. Wskazywał, że odmówił zaliczenia do kapitału początkowego okresów, w których wnioskodawca przebywał na urloпах bezpłatnych, a okresy te ustalił na podstawie wpisów dokonanych na kartach wynagrodzeń. Nadto wskazywał, że zarzut błędu matematycznego w wyliczaniu kwoty rekompensaty jest bezpodstawny i że wyliczony współczynnik 0,93 jest wartością prawidłową.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony J. K. urodzony (...), złożył w dniu (...) wniosek o emeryturę.

(dowód: wniosek o emeryturę- k. 1-3 -akt ZUS)

J. K. w okresie od 12 czerwca 1978r. do 28 lutego 1993r. zatrudniony był na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, w Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w P. w jako monter instalacji sanitarnych utrzymania ruchu.

(dowód: świadectwo pracy z 28 lutego 1993r. k. 5 akt kapitału początkowego ZUS)

W Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w P. wnioskodawca świadczył pracę w pełnym wymiarze czasu pracy – 8 godzin dziennie. Zdarzało się również, że wykonywał pracę po godzinach lub w soboty i niedziele. J. K. w okresie zatrudnienia

od 12 czerwca 1978r. do 28 lutego 1993r. nie przebywał na urlopie bezpłatnym, w szczególności nie przebywał na urlopowach bezpłatnych w okresach:

- od 1 sierpnia 1981r. do 1 sierpnia 1981r.,
- od 1 listopada 1981r. do 1 listopada 1981r.,
- od 1 grudnia 1981r. do 5 grudnia 1981r.,
- od 1 listopada 1982r. do 1 listopada 1982r.,
- od 1 grudnia 1982r. do 1 grudnia 1982r.,
- od 1 lipca 1983r. do 1 lipca 1983r.,
- od 1 września 1983r. do 1 września 1983r.,
- od 1 lutego 1988r. do 2 lutego 1988r.,
- od 23 maja 1992r. do 23 maja 1992r.,
- od 26 września 1992r. do 26 września 1992r.

(dowód: zeznania J. K. nagranie od minuty 6:24 do minuty 16:16 protokołu rozprawy z dnia 19 października 2023r., świadectwo pracy z 28 lutego 1993r. k. 5, akt kapitału początkowego ZUS)

W kartach wynagrodzeń sporządzonych przez pracodawcę wnioskodawcy Przedsiębiorstwo Produkcji (...) w P. zamieszczone zostały wpisy:

- za rok 1981 w miesiącu sierpniu w rubryce „urlop bezpłatny usprawiedliwiony” widnieje wpis „21-5g”,
- za rok 1981 w miesiącu listopadzie w rubryce „urlop bezpłatny usprawiedliwiony” widnieje wpis „28-8g”,
- za rok 1981 w miesiącu grudniu w rubryce „urlop bezpłatny usprawiedliwiony” widnieje wpis „1-4-32g, 5-8g, 8-1g, 9-3g”,
- za rok 1982 w miesiącu listopadzie w rubryce „urlop bezpłatny usprawiedliwiony” widnieje wpis „25-5g”,
- za rok 1982 w miesiącu grudniu w rubryce „urlop bezpłatny usprawiedliwiony” widnieje wpis „1-5g”,
- za rok 1983 w miesiącu lipcu w rubryce „urlop bezpłatny usprawiedliwiony” widnieje wpis „5-5g”,
- za rok 1983 w miesiącu wrześniu w rubryce „urlop bezpłatny usprawiedliwiony” widnieje wpis „23-8g”,
- za rok 1988 w miesiącu lutym w rubryce „urlop bezpłatny” widnieje wpis „2 dz”,
- za rok 1992 w miesiącu maju w rubryce „urlop bezpłatny” widnieje wpis „23 V – 2godz”,
- za rok 1992 w miesiącu wrześniu w rubryce „urlop bezpłatny” widnieje wpis „26.09- 8g” (zapis dalej nieczytelny).

(dowód: karty wynagrodzeń k. 8-21 - akt kapitału początkowego ZUS)

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Odwołanie jest uzasadnione.

Na wstępie należy wskazać, że wnioskodawcy, jako urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 roku, przysługuje emerytura na podstawie zasad sprecyzowanych w art. 26 i art. 25 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504). W myśl art. 26 ust. 1 ww. ustawy emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183. Przepis art. 25 ust. 1 ww. ustawy stanowi zaś, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenia emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Jak wynika zaś z § 22 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412) jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności: 1) legitymacja ubezpieczeniowa; 2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udawadniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w k.p.c. Ograniczenia dowodowe zawarte w ww. rozporządzeniu dotyczą bowiem wyłącznie postępowania przed organem rentowym. Nie mają więc zastosowania w postępowaniu sądowym, opartym na zasadzie swobodnej oceny dowodów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2006 roku, sygn. akt I UK 179/06, LEX nr 342283).

Zgodnie z art. 21 ust. 1 w zw. z art. 2 pkt 5 ustawy z 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2023 roku poz. 164) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Rekompensata zaś to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeżdą prawa do emerytury pomostowej. Na podstawie zaś art. 23 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W niniejszej sprawie wnioskodawca domagał się, aby przy ustalaniu wysokości należnej mu rekompensaty w postaci dodatku do kapitału początkowego uwzględnić cały okres wykonywania pracy w warunkach szczególnych, bez wyłączenia okresów, które ZUS wskazał jako okresy przebywania na urlopie bezpłatnym.

Stan faktyczny dotyczący wysokości uzyskiwanego wynagrodzenia przez skarżącego nie był sporny. Sporne stało się ustalenie, czy ZUS prawidłowo dokonał wyłączenia z okresu ubezpieczenia, przy ponownym ustalaniu wysokości kapitału początkowego i należnej rekompensaty okresów od 1 sierpnia 1981r. do 1 sierpnia 1981r., od 1 listopada 1981r. do 1 listopada 1981r., od 1 grudnia 1981r. do 5 grudnia 1981r., od 1 listopada 1982r. do 1 listopada 1982r., od 1 grudnia 1982r. do 1 grudnia 1982r., od 1 lipca 1983r. do 1 lipca 1983r., od 1 września 1983r. do 1 września 1983r., od 1 lutego 1988r. do 2 lutego 1988r., od 23 maja 1992r. do 23 maja 1992r., od 26 września 1992r. do 26 września 1992r. które uznał, jako okresy przebywania przez wnioskodawcę na urlopie bezpłatnym.

W oparciu o zgromadzony materiał dowodowy w postaci kart wynagrodzeń za sporne okresy, świadectwo pracy wystawione przez pracodawcę oraz zeznania J. K., Sąd Okręgowy uznał że stanowisko organu rentowego było nieuzasadnione. Dlatego dokonane w kartach wynagrodzeń w rubrykach „urlop usprawiedliwiony bezpłatny” i „urlop bezpłatny” wpisy Sąd uznał jako dotyczące ilości nadgodzin przepracowanych w danym miesiącu przez J. K. i

które służyły jedynie pomocniczo do wyliczenia należnego wynagrodzenia. Sam fakt nie wskazania w rubrykach określonych dni korzystania z urlopu bezpłatnego, a jedynie pojedynczych godzin świadczy zdaniem Sądu o takim właśnie charakterze tych wpisów. Nie sposób bowiem uznać, że wnioskodawca korzystał w poszczególnych dniach pracy jedynie z 1, 2 czy 3 godzin urlopu bezpłatnego. O takim charakterze tych wpisów świadczą również notatki umieszczone np. na karcie wynagrodzeń za rok 1984r. gdzie w rubryce urlop usprawiedliwiony bezpłatny dokonano wpisów w styczniu „11-1g”, w lutym „16-2g”, w marcu „14.03-4g” w czerwcu „13-1g” co zdaniem Sądu oznacza, że 11 stycznia wnioskodawca przepracował nadliczbowo 1 godzinę, 16 lutego 2 godziny, 14 marca 4 godziny a 13 czerwca 1 godzinę. Również sam ZUS wskazał, że powyższe daty ustalił jedynie technicznie z uwagi na brak dokładnego określenia dni, w których wnioskodawca miał przebywać na urlopie bezpłatnym. Przy czym organ rentowy wykazał się niekonsekwencją w tym zakresie, ponieważ uznał tylko niektóre okresy wpisane w kartach wynagrodzeń jako okresy urlopów bezpłatnych, a innych okresów pomimo podobnych wpisów nie uznał za takie. Przekonujące dla Sądu były również zeznania wnioskodawcy, że wskazane w lutym w karcie wynagrodzeń za 1988r. w rubryce urlop bezpłatny oznaczenie „2 dz” oznacza nie 2 dni jak chciał ZUS, ale 2 dzieci na co wskazuje podwójnie określony w tym miesiącu zasiłek rodzinny. Podkreślić należy, że również pracodawca w wydanym wnioskodawcy świadectwie pracy, nie wskazał, aby ten w okresie zatrudnienia korzystał z jakichkolwiek urlopów bezpłatnych.

Ponieważ zeznania skarżącego są jasne, logiczne i korespondują z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym w postaci świadectwa pracy oraz kartami wynagrodzeń, to Sąd uznał, że organ rentowy nieprawidłowo przy wyliczaniu wartości kapitału początkowego nie uwzględnił okresów od 1 sierpnia 1981r. do 1 sierpnia 1981r., od 1 listopada 1981r. do 1 listopada 1981r., od 1 grudnia 1981r. do 5 grudnia 1981r., od 1 listopada 1982r. do 1 listopada 1982r., od 1 grudnia 1982r. do 1 grudnia 1982r., od 1 lipca 1983r. do 1 lipca 1983r., od 1 września 1983r. do 1 września 1983r., od 1 lutego 1988r. do 2 lutego 1988r., od 23 maja 1992r. do 23 maja 1992r., od 26 września 1992r. do 26 września 1992r. Karty wynagrodzeń, z uwagi na wyżej wskazane okoliczności (brak wskazania dni urlopów bezpłatnych), nie są dowodem na to, że ubezpieczony w w/w dniach przebywał na urlopach bezpłatnych. Tym bardziej w sytuacji, gdy wydane wnioskodawcy przez pracodawcę świadectwo pracy – jak podniesiono wyżej – także nie potwierdza przebywania skarżącego w trakcie zatrudnienia na urlopach bezpłatnych. A sam skarżący zaprzeczył, aby w spornym okresie korzystał z urlopu bezpłatnego.

Wobec powyższego, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone decyzję i przyznał J. K. prawo do ustalenia kapitału początkowego i wysokości emerytury z uwzględnieniem zakwestionowanych okresów, jako okresów składkowych.